

Comunidade Autónoma / Departamento / Estado	GALICIA
Municipio	SANTIAGO DE COMPOSTELA
Dirección	
Edificio	Catedral do Apóstolo Santiago

Campás actuais

Nombre	Campá de sinais
Localización	Capela do Santísimo
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 15 Bordo Altura do bronce Peso aproximado (en quilogramos)2 kg
Fundidor	
Ano de fundición	
Descricion	Anepígrafa
Fotos	4
Toques	
Conservación, mantemento	A campá ten un par de aspectos interesantes: a forma (e a cor) do cepo, moi tradicionais en Galicia, así como a forma de tocar, mediante unha gran panca e abalo.
Protección	
Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	Prima Bárbara (copia)
Localización	Claustro da Catedral
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 106 Bordo 11,5 Altura do bronce 86 Peso aproximado (en quilogramos)690 kg
Fundidor	OCAMPO (ARCOS DA CONDESA)
Ano de fundición	1997
Descricion	
Fotos	102
Toques	
Conservación, mantemento	Numerosos defectos de fundición na parte interior da campá. Estrutura metálica para inmobilizar a campá. Existe a barra de ferro no muro que servía para detela cando balanceaba. Badalo de ojal aberto, propio de campás fixas. En 2014 o electromazo ten pintado o número 3.
Protección	Protección genérica ao atoparse nun BIC declarado.
Propostas	

Autors da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	03-07-2014

Nombre	De cuartos (A)
Localización	Claustro da Catedral
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 147 Bordo 16 Altura do bronce 115 Peso aproximado (en quilogramos)1839 kg
Fundidor	GÜEMES, PEDRO DE
Ano de fundición	1729
Descricion	
Fotos	114
Toques	
Conservación, mantemento	Rota - A rotura debeuse a un agrietamiento desde arriba abaixo por expandirse o asa badalera a causa do óxido
Protección	
Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	De horas, Berenguela (B)
Localización	Claustro da Catedral
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 254 Bordo 25 Altura do bronce 195 Peso aproximado (en quilogramos)9488 kg
Fundidor	GÜEMES, PEDRO DE
Ano de fundición	1729
Descricion	
Fotos	185
Toques	
Conservación, mantemento	Rota - A rotura debeuse a un agrietamiento desde arriba abaixo por expandirse o asa badalera a causa do óxido. Pola parte interna documéntase a marca do molde realizado por EIJSBOUTS para determinar o perfil interior da campá para a súa reprodución. Anaco de metal cortado para analizar a súa composición.
Protección	Protección xenérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para incluír a campá no Inventario Xeral de Bens Mobles, debido ao interese do conxunto.
Propostas	

Autores da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	Laus Deo, campá de sinais (0)
Localización	Espadana sobre as cubertas
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 44 Bordo 5 Altura do bronce 44 Peso aproximado (en quilogramos)49 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1550ca
Descricion	<p>A campá ten dúas inscricións en monotipo, é dicir cun molde único para cada inscrición no canto de realizarse letra a letra como é habitual; esta técnica indica campás realizadas en serie, sen destino nin dedicación concretas.</p> <p>Di " + " "te de um lau da mus" "abe maria" A segunda escríbese habitualmente "ave maria".</p> <p>"TE DEUM LAUDAMUS: TE DOMINUM CONFITEMUR. TE AETERNUM PATREM OMNIS TERRA VENERATUR." que se pode traducir como CHE ENCOMIAMOS OH DEUS, CONFESÁMOSCHE SEÑOR, A TI PAI ETERNO VENÉRACHE TODA A CREAMIÓN. O TE DEUM, chamado ás veces Himno Ambrosiano porque se asociou con San Ambrosio, é un himno tradicional de alegría e de acción de grazas. Atribuír primeiro a San Ambrosio, a San Agustín ou a San Hilario, pero parece seguro que o seu autor sexa Nicetas, bispo de Remesiana (século IV). Utilízase á conclusión do Oficio de Lecturas na Liturgia das Horas fóra de Cuaresma, diariamente nas Oitavas de Pascua e de Nadal, e nas Solemnidades e Festividades.</p> <p>"AVE MARIA GRATIA PLENA DOMINUS TECUM" é unha variante do saúdo angélico a María en Lc 1:28, onde escriben "AVE, GRATIA PLENA, DOMINUS TECUM" que pode traducirse como CHE SAÚDO, CHEA DE GRAZA, O SEÑOR ESTÁ CONTIGO" A inclusión do nome de María, que no relato evangélico figura no versículo anterior, é habitual nestes textos. Tamén é relativamente normal a confusión de GRAZA por GRATIA, nun momento en que as linguas vulgares comezan a ter máis uso que o latín.</p> <p>Continua co saúdo de Isabel á súa curmá María en Lc 1:42 "BENEDICTA TU INTER MULIERES, ET BENEDICTUS FRUCTUS VENTRIS TUI" que adoita traducirse como BENDITA TI ENTRE AS MULLERES E BENDITO O FROITO DO TEU VENTRE.</p>
Fotos	75
Toques	
Conservación, mantemento	Restaurada en 2015, cunha limpeza superficial exterior, e conservando os grafitos interiores. Asa badalera nova atornillada e badal novo para abalo. Recolocada no seu lugar orixinal, cun novo cepo, sen outros mecanismos para o toque automático ou manual, forma parte do circuíto de visitas ás cubertas da Catedral.
Protección	Protección genérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para declárala Ben Moble de Interese Cultural.
Propostas	
Autores da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc

Data	08-09-2006
-------------	------------

Nombre	Campá do museu
Localización	Museo da Catedral
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 35 Bordo Altura do bronce Peso aproximado (en quilogramos)25 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1851
Descricion	
Fotos	12
Toques	Non se usa
Conservación, mantemento	
Protección	
Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	Campá no presbiterio
Localización	Presbiterio do altar maior
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 30 Bordo Altura do bronce Peso aproximado (en quilogramos)16 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1844
Descricion	<p>A campá está mal orientada, coa cruz cara a fóra, o que permite neste caso a súa documentación. Na parte superior di "JHS ... DE I844". Con toda seguridade, a inscrición completa inaccesible di "JHS MARIA JOSE ANO DE I844" utilizando o anagrama de Jesús na súa versión latina. Esta inscrición JESÚS MARÍA JOSÉ é moi habitual nas campás galegas ata actuais. Hai un trazo moderno, como a utilización do anagrama latino e non do grego IHS máis corrente, pero un par de elementos máis antigos como a utilización do I para o milenio ou as cifras 8 e 4, máis propias do século anterior.</p> <p>No medio hai unha cruz sen pedestal, coa forma en punta da Cruz de Santiago. É a primeira aparición desta cruz nas campás da Catedral, que utilizan a Concha e sobre todo o Sepulcro do Apóstolo como selo capitular.</p>
Fotos	7
Toques	Anuncio de misa, Consagración.
Conservación, mantemento	<p>O cepo de madeira é probablemente máis antigo que a campá, e de gran interese, xa que é un dos escasos cepos orixinais da Catedral. Debe ser conservado custe o que custe.</p> <p>A campá ten unha sonoridad rara, quizais porque estea rota, aínda que a época da súa fabricación producía campás de escasa calidade. Hai que valorar o seu rotura, e no seu caso a súa restauración, para o que se debe acceder directamente ata a campá.</p>

Protección	Protección genérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente de inclusión da campá e a instalación orixinal no Inventario Xeral de Bens Mobles debido ao interese do conxunto.
Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	Vacante (1)
Localización	Torre das campás
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 103 Bordo 10 Altura do bronce 85 Peso aproximado (en quilogramos)633 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1541

Descricion

A campá, a máis antiga fechada das existentes na torre, presenta diversas características do final do gótico, de gran interese. Por unha banda o seu epigrafa en minúscula gótica, posiblemente xustificada pola tenencia de moldes antigos das letras por parte do fundidor. Por outro a utilización de elementos antigos, fóra do seu lugar, como a cinta que rodea habitualmente as campás polo medio, pero que aquí se atopa no terzo. Ademais, para enchela, no canto de escribir un texto concreto, que quizais o fundidor non fose capaz de copiar, limítanse a poñer anacos de alfabeto. Esta utilización, que algúns relacionan cun sentido transcendente (a campá transmite a voz de Deus, e esta exprésase a través de letras para que a comprendamos) ten unha explicación máis sinxela: os moldes das letras, de madeira, preséntanse de forma alfabética para facilitar ao fundidor crear as letras que necesite, en cera. Finalmente, a aparición dunha gran cruz con pedestal corresponde finalmente á época final das campás con epigrafa gótica, xa que estas cruces aparecen mediado o século XVI. Non consta o autor da campá, que tivo algún problema na escritura dos textos.

A inscrición superior, a única coherente, utiliza un par de abreviaturas en grego e di en latín " + ecce # sinum # crucedomini # nrri # ihu # xpi # fujite # partes # adberseetuincit" que deberon escribir "ecce signum crucem domini nostri iesu christi fugite partes adverse vicit". A expresión inicial non é habitual: ESTE SINAL É A CRUZ DO NOSO SEÑOR JESUCRISTO FUXIDE OS INIMIGOS VENCE...

A inscrición segue no medio pé da campá: "leodetribuiuda # etradixdidalla # santedeus # sante # fortis # sante # immortalis # miserere # nobis # " que deberon escribir "leo de tribu iuda et radix david alleluja - sancte deus sancte fortis sancte immortalis miserere nobis"

A frase completa habitual é

"ECCE CRUCEM DOMINI. FUGITE PARTES ADVERSAS. VICIT LEO DE TRIBU JUDA, RADIX DAVID. ALELUYA" Pode traducirse como ESTA É A CRUZ DO SEÑOR, FUXIDE OS INIMIGOS. VENCEU O LEÓN DA TRIBO DE JUDÁ, DA ESTIRPE DE DAVID. ALELUIA. É a antífona de laudes da Exaltación da Santísima Cruz, e tamén se utiliza no responsorio da Invención da Santísima Cruz. Non obstante a tradición popular di que San Antonio deu unha oración a unha pobre muller que buscaba axuda contra as tentacións do demo. Sixto V, papa franciscano, fixo esculpir a oración chamada tamén lema de San Antonio na base do obelisco que mandou erigir na Praza San Pedro en Roma. En calquera caso no Apocalipsis (Ap 5:5) di segundo a versión da nova Vulgata ET UNUS DE SENIORIBUS DICIT MIHI: "NE FLEVERIS; ECCE VICIT LEO DE TRIBU IUDAE, RADIX DAVID, APERIRE LIBRUM ET SEPTEM SIGNACULA EIUS" que traducen como PERO UNO DOS ANCIÁNS DIME: «NON CHORES; MIRA, TRIUNFOU O LEÓN DA TRIBO DE JUDÁ, O RETOÑO DE DAVID; EL PODERÁ ABRIR O LIBRO E Os seus SETE SELOS.»

En calquera caso trátase dunha invocación á protección do territorio, tanto espiritual como físico, solicitando que pola forza da cruz fuxan os inimigos: tormentas, enfermidades, maleficios...

"SANCTE DEUS, SANCTE FORTIS, SANCTE IMMORTALIS, MISERERE NOBIS" que se pode traducir como SANTO DEUS, SANTO FORTE, SANTO INMORTAL. San Juan Damasceno (Libro III) di que este texto, utilizado nas Letanías Maiores, fora dictado por un neno que durante as letanías foi elevado aos ceos e volveu á terra contando o que oíra. Esta fórmula foi aprobada polo Concilio de Calcedonia.

A inscrición seguinte está formada por anacos do alfabeto, utilizados para reencher, sen que teña ao noso parecer outro sentido: "#### tuvxyz # t #### tvxyz # t # abvxyz # t # byz # t # (inicio de cinta colgante) uxyz # t #### t # zyxuvbvxyz # t #### tuvxyz # t #### tvxyz # t #### tvxyz # t ##### (cruz) ## t ##### " Incluso algunhas letras, marcadas como subliñadas, atópanse boca abaixo, o que confirma a interpretación do reencho. A mesma cinta que rodea a campá, por baixo desta inscrición alta, está rematada por un "uxyz".

Hai unhas letras soltas de gran interese, xa que indican a data de fundición da campá, esta vez en español: "añode m d xl un anos" é dicir "ano 1541"

Fotos	110
Toques	
Conservación, mantemento	O cepo e as asas da campá foron recubertos de fibra de vidro pintada de verde, seguramente para protexelo. A medio prazo destruirá de xeito irremediable o conxunto de madeira e ferro. Electromazo interior cos cables cortados (pero non desmontado)
Protección	Protección xenérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para declárala Ben Moble de Interese Cultural.
Propostas	
Autores da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	03-07-2014

Nome	Prima Bárbara (2)
Localización	Torre das campás
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 105 Bordo 9 Altura do bronce 100 Peso aproximado (en quilogramos)670 kg
Fundidor	DE PALACIO, FRANCISCO (GÜEMES)
Ano de fundición	1734
Descrición	<p>A campá ten unha interesante inscrición en latín no terzo: "OCR VX AVE SPES V?ICA LIG?VM PRECIOSVM PERQVOD # DIABOLVS # ESTVICTVS ET MV?DVS REDEMPTVS # # " que deberon escribir "O CRUX LIGNUM PRETIOSUM PER QUOD DIABOLUS EST VICTUS ET MUNDUS REDEMPTUS". A frase é unha versión adaptada da antifona das Primeiras Vésperas da Festa da Santísima Cruz, antigamente celebrada tanto o 3 de maio como o 14 de setembro, datas que por certo marcaban tradicionalmente o horario de verán das catedrais. Esta antifona é moito máis longa e tamén se utilizaba en certas procesións coa Santísima Cruz ou en exercicios devotos, a modo de breviarios parvos, adaptados para seglares, utilizados os venres. O seu texto completo é "O CRUX GLORIOSA, O CRUX ADORANDA, O LIGNUM PRETIOSUM ET ADMIRABILE SIGNUM, PER QUOD ET DIABOLUS EST VICTUS, ET MUNDIS CHRISTI SANGUINE EST REDEMPTUS" e que pode traducirse como OH CRUZ DIGNA DE SER ADORADA, OH LEÑO PRECIOSO E SIGNO ADMIRABLE, POLO CAL O DIAÑO É VENCIDO E O MUNDO, POLO SANGUE DE CRISTO, ESTÁ REDIMIDO.</p> <p>A campá ten senllas cruces con pedestal, a ambos os dous lados, rodeadas cada unha de dúas conchas de peregrino, mentres que nos lados intermedios conta con dous escudos capitulares, é dicir a tumba do Apóstolo.</p> <p>No medio pé di, en español "LLAMOSE MARIA BARBARA HIZOSE SIE?DO ARZPO # EL YLL^{MO} # S # D # JOSEPH DEL YELMO Y FABRIQ^O # EL # S # D # A?TO # BE?ITO # GVIRALDEZ I ORDO?EZ # A # 1734 # " que hoxe escribiríamos CHÁMASE MARÍA BÁRBARA E FÍXOSE SENDO ARZOBISPO O ILUSTRÍSIMO SEÑOR DON JOSÉ DO YELMO E FABRIQUERO O SEÑOR DON ANTONIO BENITO GUIRÁLDEZ E ORDÓÑEZ O ANO 1734.</p> <p>Debaixo da cruz principal, orientada ao exterior, di o nome do fundidor: " # FRANCISCO DE PALACIO # / # ME HIZO # "</p>
Fotos	70

Toques	
Conservación, mantemento	As asas da campá, especialmente a central, de escasa consistencia, debido á presenza de moitas escorias no metal orixinal.
Protección	Protección genérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente de inclusión da campá no Inventario Xeral de Bens Mobles, debido ao interese do conxunto.
Propostas	<p>Debe instalarse un cepo de madeira, de características similares á outra Prima, especialmente as que determinan a súa forma tradicional de tocar (palanca de ferro no yugo, abalo lento). A campá debe ser motorizada cun motor de impulsos que permita o abalo sen que sexa necesaria a detención da campá cara arriba entre toque e toque, reservada para os toques manuais. Este motor e a súa roda correspondente, así como un electromazo rápido, para os repiques e outros sinais, instalaranse ás 09, de maneira que ás 03, como agora, a campá poida quedar investida apoiada no tope do yugo para posibles toques manuais.</p> <p>Debaixo da campá debe manterse o tope metálico, na medida posible conservando o orixinal, para permitir a parada manual investida.</p> <p>Igualmente debe ser dotada do badajo correspondente, dun tamaño adecuado ou incluso algo menor, para asegurar a súa conservación, debido á súa antigüidade. O badajo deberá ser dotado de cables de seguridade, para evitar a súa caída en casos de rotura, fixado de maneira que non golpee ao crebarse, e que os cables tampouco danen o bronce. De ningún xeito unirase á badajera mediante unha articulación ríxida, xa que estas arrincan a anilla interior. A articulación deberá ser o suficientemente elástica de maneira que o badajo non rebote.</p>
Autores da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	Fogo (3)
Localización	Torre das campás
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 109 Bordo 11 Altura do bronce 95 Peso aproximado (en quilogramos)750 kg
Fundidor	PALACIO, FERNANDO DE
Ano de fundición	1749

Descricion	<p>A campá ten dúas inscricións. Na parte superior di en grego e latín "IHS MARIA Y JOSEPH A?O A?ATIVITATE DOMI?I ? I 7 4 9 ? ? ? ? ? " que deberon escribir "IHS MARIA ET JOSEPH ANNO A NATIVITATE DOMINI 1789" é dicir JESÚS, MARÍA E JOSÉ. ANO DA NATIVIDAD DO SEÑOR 1789.</p> <p>O anagrama de Jesús, que deberon escribir "IH?", corresponde á abreviatura de IH?Y?, e escríbese usualmente como IHS. Outra variante JHS procedería do latín, aínda que a segunda letra é o Eta ou E longa grega. Foi introducido como devoción por San Bernardino de Siena. O seu significado é polivalente: para uns é o inicio do nome de Jesús en grego, para outros son as siglas latinas de IESVS HOMO SALVATOR (JESÚS SALVADOR DO HOME). "JESÚS, MARÍA E JOSÉ" A invocación á Sagrada Familia é habitual en campás do século XVIII, e constitúe unha frase común, a miúdo seguida do nome real da campá. Algúns fundidores seguen utilizando estes tres nomees como inicio da epigrafía nos nosos días.</p> <p>A segunda frase, en latín, moito máis longa: "FERDI?A?DUS DEPALACIO HOC SIG?VM EX VETERI MATERIA CO?STRVXIT COMPOSTELLA?AM GVBER?A?TE SEDEM YLLMO ET RMO D D CAIE # " / "TA?O GIL TABOADA HVIVS CIVITATIS ET ARCHIEPISCOPATVS MERITISSIMO A?TISTITE ET DOMI?O DECA?O HVIVS ALMÆ ECCLESIE D JOA??E BAR # " / "?ABA COR?EJO ET FABRICAM ADMI?ISTRA?TE DOCT D EMA?UELLE A?TO?IO POSSE ET SOTO EIVSDEM METROPOLITA?Æ ECLESÆ CA?O?ICO DEO OP" / " # TIMO MAX SACRUM ET SS APOSTOLIS PHILIPPO ET JACOBO" é dicir FERNANDO DE PALACIO FIXO ESTA CAMPÁ DE MATERIAL VELLO SENDO GOBERNANTE DA SÉ COMPOSTELANA O ILUSTRÍSIMO E REVERENDÍSIMO DOUTOR DON CAYETANO GIL TABOADA DIGNÍSIMO BISPO E SEÑOR DESTA CIDADE E ARCHIDIÓCESIS, DEÁN DESTA CATEDRAL DON JUAN BERNABÉ CORNEJO E ADMINISTRADOR DA FÁBRICA O DOUTOR DON MANUEL ANTONIO POSSE E SOTO CANÓNIGO DESTA IGREXA METROPOLITANA.</p> <p>DEDICADO AO DEUS MOI GRANDE E BONDADOSO E AOS SANTOS APÓSTOLOS FELIPE E SANTIAGO.</p> <p>No medio ten unha cruz con pedestal.</p>
Fotos	81
Toques	Na actualidade participa dos toques festivos e de defuntos, cun electromallo exterior.
Conservación, mantemento	<p>Conserva o badalo, terminado en ollal, que foi cortado e pasado pola asa badaleira; dese modo pega demasiado alto, con perigo de rotura da campá.</p> <p>(Grafito no interior) "RUBEN / Y / MIGUEL / QUE / SUBIERON / LOS VALCONES / EN EL / 4-3-1967" (ano dubidoso) "José A. / PUENTE / M. S. 28-1-54." "J L" "Gumirsindo"</p> <p>Mazo exterior de gravidade, da primeira mecanización, desconectado. Electromazo monofásico de dobre bobina en uso.</p> <p>A campá foi inmovilizada mediante uns soportes mecánicos recentes que impiden o movemento.</p> <p>O cepo e as asas da campá foron recubertos de fibra de vidro pintada de verde, seguramente para protexelo. A medio prazo destruirá de xeito irremediable o conxunto de madeira e ferro. En 2014 o electromallo ten pintado o número 5.</p> <p>Unha das dúas bobinas do electromallo está desconectada.</p>
Protección	Protección genérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente de inclusión da campá no Inventario Xeral de Bens Mobles.
Propostas	

Autores da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	02-07-2014

Nome	Prima Salomé (4)
Localización	Torre das campás
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 113 Bordo 11 Altura do bronce 105 Peso aproximado (en quilogramos)835 kg
Fundidor	DE PALACIO, FRANCISCO (GÜEMES)
Ano de fundición	1734
Descrición	<p>Na parte superior hai dúas inscricións seguidas en latín: "CHRISTVS ? REX VENIT ? IN PACE ? ET HOMO FACTVS ? ES^T? IN ? NOMINE ? IESV ? OMNE ? GENV ? FLECTATVR ? CELESTIVM ? TERRESTRIVM ? ET ? INFERNORVM ? "</p> <p>A primeira parte que deberon escribir "XPISTO? REX VENIT IN PACE DEUS HOMO FACTUS EST", o que significa CRISTO REI VEU COA PAZ. DEUS FÍXOSE HOME. Esta inscrición, usual noutros lugares como Hungría, é pouco habitual nas nosas campás, e vai asociada, sobre todo nos devocionarios dos séculos pasados, coa protección contra terremotos, raios e centellas; tamén está escrita en numerosos lugares altos, sempre como signo de protección.</p> <p>A segunda forma parte do Introito da Festa do Nome de Jesús, tomada de Filipenses 2, xunto cun versículo do Salmo 8. A oración completa é IN NOMINE JESU OMNE GENU FLECTATUR, COELESTIUM, TERRESTRIVM, ET INFERNORVM: ET OMNIS LINGUA CONFITEATUR, QUIA DOMINUS JESUS CHRISTUS IN GLORIA EST DEI PATRIS. DOMINE DOMINUS NOSTER: QUAM ADMIRABILE EST NOMEN TUUM IN UNIVERSA TERRA! que se pode traducir como NO NOME DE JESÚS DOBRE TODA XEONLLO NO CEO, NA TERRA, E NO INFERNO. E TODA LINGUA CONFESE QUE O SEÑOR JESUCRISTO ESTÁ NA GLORIA CON DEUS PAI. OH SEÑOR DIVOS NOSO; QUE ADMIRABLE É O teu NOME EN TODA A TERRA.</p> <p>No medio, a ambos os dous lados, hai senllas cruces con pedestal, cada unha con senllas conchas aos lados; na parte intermedia, a dereita e esquerda, o escudo capitular da tumba do Apóstolo.</p> <p>A inscrición do pé está en español: "ESTA ? CAMPANA ? LLAMADA? M^A ? SALOME ? SE HIZO ? SIENDO ? ARZP^O ? EL YLL^{MO} ? S ? D^N ? JOSEPH ? DEL YELMO ? Y FABRIQ^O ? EL ? S^R ? D^N ? ANT^O ? BENI^O ? GVIRALDES ? YORDONZ ? EN ? EL ANNO ? SANTO ? DE ? 1734 ? ? ? ? ? ? " que hoxe escribiríamos ESTA CAMPÁ CHAMADA MARÍA SALOMÉ FÍXOSE SENDO ARZOBISPO O ILUSTRÍSIMO SEÑOR DON JOSÉ DO YELMO E FABRIQUERO O SEÑOR DON ANTONIO BENITO GUIRALDES E ORDOÑEZ NO ANO SANTO DE 1734.</p> <p>No medio pé interior figura por baixo do pedestal da cruz o nome do autor: " ? FRANCISCO ? DE ? PALAZIO ME HYZO ? " é dicir FRANCISCO DO PALACIO FÍXOME.</p>
Fotos	191
Toques	Toques automáticos de festa
Conservación, mantemento	No interior da campá hai diversos grafitos. Entre outros di "Asido restaurado de Pinturas / y / la colocacion de los Balcones por. / M. B. A. M. J. S. EN 1937 : 28, 7"

Protección	Protección genérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente de inclusión da campá e do cepo no Inventario Xeral de Bens Mobles.
Propostas	
Autors da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	03-07-2014

Nombre	Ánimas (5)
Localización	Torre das campás
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 141 Bordo 13 Altura do bronce 105 Peso aproximado (en quilogramos)1623 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1672
Descricion	<p>A campá ten unha inscrición na parte superior, practicamente única: "IHS ? MARIA ? YOSEPH ? SANTE ? ANDREA ? ? ORA PRO ME ? ANNOD E ? I67Z ? ? ? " coa abreviatura habitual inicial do nome de Jesús en grego, e que deberon escribir "IESUS MARIA ET JOSEPH. SANCTE ANDREA ORA PRO ME. ANNO 1672" que se traduce como JESÚS MARÍA E JOSÉ. SAN ANDRÉS, ROGA POR MIN. ANO 1672. A petición persoal é a primeira vez que aparece nunha campá de catedral, pero ten a xustificación coa inscrición do medio pé, escrita esta vez en español: "SIENDO ? ARCOBISPO Y S^R ? DE SANTIAGO ? EL ? EX^{MO} ? ? SR ? D ? ANDRES ? CIRON ? YFABRIQVERO ? D ? MARTIN ? DEMIER ? ARCIDIANO ^{DEREYNA} ? YCANONYGO ? ENLA ? ST^A ? IGL^A ? " que hoxe escribiríamos SIENDO ARZOBISPO Y SEÑOR DE SANTIAGO EL EXCELENTÍSIMO SEÑOR DON ANDRÉS GIRÓN Y FABRIQUERO DON MARTÍN DE MIER, ARCEDIANO DE REINA Y CANÓNIGO EN LA SANTA IGLESIA (CATEDRAL). Probablemente esta campá foi doada polo arzobispo, que a dedica ao seu santo, o que xustifica esa petición persoal e non comunitaria.</p> <p>O cargo de Fabriquero é temporal, e corresponde á xestión da fábrica do templo, é dicir ás obras, tanto novas como de mantemento. O Arcediano de Raíña é un cargo eclesiástico sobre certo territorio; en Sevilla ao norte da diócesis.</p>
Fotos	146
Toques	Toques automáticos de festa e de defuntos
Conservación, mantemento	<p>Conserva o badalo, terminado en ollal, que foi cortado, pasado pola asa badaleira e volto a soldar; dese modo pega demasiado alto, con perigo de rotura da campá.</p> <p>O cepo e as asas da campá foron recubertos de fibra de vidro pintada de verde, seguramente para protexelo. A medio prazo destruirá de xeito irremediable o conxunto de madeira e ferro.</p> <p>Electromazo interior cos cables cortados (pero non desmontado)</p> <p>A campá ten diversos grafitos: letras maiúsculas, probablemente iniciais de campaneiros: "J G J G M"</p> <p>En 2014 o electromazo ten pintado o número 3. Está demasiado próximo á campá.</p>
Protección	Protección xenérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para declarala Ben Moble de Interese Cultural.
Propostas	

Autores da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	03-07-2014

Nome	San Luis (6)
Localización	Torre das campás
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 147 Bordo 12 Altura do bronce 105 Peso aproximado (en quilogramos)1839 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1675
Descrición	<p>Na parte superior di en latín e en español "SANTAMARIA ? SALOMEI ? ORAPRONOBIS ? SIENDOARCOBISPO ? ELSDONANDRESXIRON ? YFABRIQVEROELCANONYGO ? IOSEPH ? DEVEGA ? BERDVGO ? ANODEI67S ? " que hoxe escribiríamos en latín "SANCTA MARIA SALOME ORA PRO NOBIS" é dicir SANTA MARÍA SALOMÉ ROGA POR NÓS. O resto de inscrición sería actualmente SIENDO ARZOBISPO EL SEÑOR DON ANDRES GIRON Y FABRIQUERO EL CANONIGO JOSE DE VEGA BERDUGO. AÑO DE 1675. Andrés GIRÓN foi arcebispo de Santiago entre 1670 e 1681. Hai unha pequena cruz grega á dereita, que debería estar no interior da torre, e unha gran cruz con pedestal e tres clavos, rodeada doutras cruces menores á esquerda, que debería figurar ao exterior.</p> <p>Non se indica o nome do fundidor da campá.</p>
Fotos	91
Toques	Toques automáticos de festa e de defuntos
Conservación, mantemento	<p>Defectos de fundición nos ombreiros.</p> <p>A campá foi virada un cuarto de volta, sen que existan causas de desgastar que o motiven. Soporte moderno e barra antiga de reforzamento do cepo.</p> <p>Conserva o badalo, terminado en ollal, que foi cortado, pasado pola asa badaleira e volto a soldar; dese modo pega demasiado alto, con perigo de rotura da campá.</p> <p>O cepo e as asas da campá foron recubertos de fibra de vidro pintada de verde, seguramente para protexelo. A medio prazo destruírá de xeito irremediable o conxunto de madeira e ferro.</p> <p>A campá ten diversos grafitos: letras maiúsculas, probablemente iniciais de campaneiros: "J L", " José A. / Puente / M J28-I-54." O día 28 de xaneiro de 1954 foi xoves. " Flor ", "RM".</p> <p>En 2014 o electromazo ten pintado o número 2. Está demasiado próximo á campá. O eixe do electromazo está saído do seu sitio.</p>
Protección	Protección xenérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para declarala Ben Moble de Interese Cultural.
Propostas	
Autores da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	02-07-2014

Nome	Santiago, Mayor (7)
-------------	----------------------------

Localización	Torre das campás
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 211 Bordo 17 Altura do bronce 160 Peso aproximado (en quilogramos)5439 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1675
Descricion	<p>Na parte superior di en dúas liñas de texto: "E?ALAVA?ZA ? GLORIA ? YHO?RRA ? DE ? EL ? SS^{MO} SACRAME?TO ? DE EL ALTAR ? YDELAREY?A ? DELOSA?GELES ? MADRE ? DE DIOS ? CO?CEVIDA ? SI? PECADO ? ORIGI?AL ?????? " / "E? EL PRIMER ? I?STA?TE ? DESVCO?CEPCIO? ? GLORIOSSA ? YDE ? EL ? S^{TO} ? APOSTOL ? SA?TIAGO ? SI?GVLAR ? PATRO? ? YDEFE?SOR ? DE LAS ESPANNAS ? " / que hoxe escribiríamos "EN ALABANZA, GLORIA Y HONRA DEL SANTISIMO SACRAMENTO DEL ALTAR Y DE LA REINA DE LOS ANGELES (MARIA) CONCEBIDA SIN PECADO ORIGINAL EN EL PRIMER INSTANTE DE SU CONCEPCION GLORIOSA Y DEL SANTO APOSTOL SANTIAGO SINGULAR PATRON Y DEFENSOR DE LAS ESPAÑAS"</p> <p>Hai dúas grandes cruces con pedestal, á parte exterior e interior da campá. Encima da cruz exterior hai, ao carón, unha Inmaculada Concepción cun dragón aos seus pés, e alén unha Virxe María cun Neno nos seus brazos. O pedestal desta cruz está formado alternativamente por signos decorativos e por anagramas do nome grego de Jesús "IHS".</p> <p>Encima da cruz interior, máis pequena, está unha Virxe María con Neno, así como unha Inmaculada Concepción, Santiago Matamoros, e o escudo capitular coa tumba do apóstolo. No medio pé di, nunha inscrición incompletamente documentada: "SEHICOESTA OBRA ? SIE?DO ? ARCOBISPODE ? ESTA ? YGLESSIA ? EL YLL^{MO}Y EX^{MO} S^R DO?A?DRESXIRO? ? VICARIODEDEA? ? D ? A?DRES MARTINEZ DE LOAYA CA?ONIGO ? Y FABRIQVERO ? D ? MARTI? DE MIER Y CASSO ? ARCEDIA?O DEREY?A YCA?O?IGO DIA ? 8 ? " / "DEDICIEMBREA??ODEI675" que hoxe escribiríamos "SE HIZO ESTA OBRA SIENDO ARZOBISPO DE ESTA IGLESIA (CATEDRAL) EL ILUSTRISIMO Y EXCELENTISIMO SEÑOR DON ANDRES GIRON, VICARIO DE DEAN DON ANDRES MARTINEZ DE LOAYA CANONIGO Y FABRIQUERO DON MARTIN DE MIER Y CASO ARCEDIANO DE REINA Y CANONIGO (EL) DIA 8 DE DICIEMBRE (DEL) AÑO 1675 "</p> <p>Xeralmente todas as palabras entre signos de separación atópanse unidas formando unha soa. O 5 investido, habitual neste século.</p> <p>Andrés GIRÓN foi arzobispo de Santiago entre 1670 e 1681. A campá foi fundida o día o 8 de decembro, festa da Inmaculada Concepción.</p>
Fotos	280
Toques	Toques automáticos de festa e de defuntos

Conservación, mantemento	<p>Soporte antigo e moderno do cepo. Asa decorada e protexida cunha capa de materia plástica. O cepo e os herrajes están recubertos dunha materia plástica verde, que pon seriamente en perigo a súa conservación. Cuberta dunha capa de sucidade e moitas manchas de pintura. Badalo e electromazo interior cos cables cortados (pero non desmontado) Hai unha estrutura metálica interior, para colgar o badajo, que roza coa campá e afecta a súa sonoridad. O electromazo exterior está posto a escasa distancia da campá, polo que o seu golpe será moito menor. Ten a numeración "1", o que supón que as campás foron numeradas de maior a menor. Diversos grafitos no seu interior. Entre outros: "Luis Ares Seoan / 26:12 ?60." "RAMIRO / CANPANERO" "Ricardo Rosendo Ot... / Carlos Novas / 26 - 5- 94" "ROTAS"</p>
Protección	Protección xenérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para declárala Ben Moble de Interese Cultural.
Propostas	
Autors da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	03-07-2014

Nombre	campanil (1)
Localización	Torre das campás - Campanil
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 35 Bordo 3,5 Altura do bronce 31 Peso aproximado (en quilogramos)25 kg
Fundidor	AZA Y CEDRÚN, JOSÉ ANTONIO DE
Ano de fundición	1831
Descricion	<p>A campá ten a inscrición habitual "JHS MARIA Y JOSEF AÑO DE 1831 ? " e a marca de fábrica " ? MEHIZO JOSEF AN TONIO DE AZA Y CEDRUN ? " así como unha cruz do calvario. O 3 está investido. O anagrama de Xesús corresponde á abreviatura de IHSOUS, e adoita escribirse como IHS. Outra variante de JHS procedería do latín, aínda que a segunda letra é a longa grega Eta ou E. Foi introducida como devoción por San Bernardino de Siena (arredor de 1425). O seu significado é polivalente: para algúns é o inicio do nome de Xesús en grego, para outros é as iniciais latinas de IESVS HOMO SALVATOR (XESÚS SALVADOR DO HOME). A advocación da Sagrada Familia é habitual nas campás do século XVIII, e é unha frase común, seguida a miúdo do nome real da campá. As fundicións galegas seguen empregando estes tres nomes como inicio da inscrición ata hoxe.</p>
Fotos	28
Toques	
Conservación, mantemento	
Protección	
Propostas	
Autors da documentación	LLOP i BAYO, Francesc

Data	02-07-2014
-------------	------------

Nome	campanil (2)
Localización	Torre das campás - Campanil
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 36 Bordo 3,5 Altura do bronce 32 Peso aproximado (en quilogramos)27 kg
Fundidor	LISTE PEREIRAS, JUAN (PARROQUIA DE ORAZO)
Ano de fundición	1886
Descricion	
Fotos	34
Toques	
Conservación, mantemento	Gancho longo de ferro no muro para fixar a campá. Campá mal orientada (a cruz cara a dentro). O cepo e as asas da campá foron recubertos de fibra de vidro pintada de verde, seguramente para protexelo. A medio prazo destruírá de xeito irremediable o conxunto de madeira e ferro. Electromazo interior cos cables cortados (pero non desmontado)
Protección	
Propostas	
Autores da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	02-07-2014

Nome	campanil (3)
Localización	Torre das campás - Campanil
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 45 Bordo 4 Altura do bronce 37 Peso aproximado (en quilogramos)53 kg
Fundidor	LISTE VILLANUEVA, JOSÉ (PARROQUIA DE ORAZO)
Ano de fundición	1916
Descricion	
Fotos	40
Toques	
Conservación, mantemento	O badalo pega demasiado alto, con perigo de rotura da campá.
Protección	

Propostas	<p>O toque tradicional desta campá era o repique, cunha cadea unida ao badalo, ou de abalo, cunha sogá unida a unha panca situada no anterior cepo de madeira.</p> <p>Debería reporse o cepo orixinal de madeira ou substituír o actual de ferro por outro de madeira, similar aos existentes nas outras campás menores do campanil.</p> <p>O conxunto debería ser dotado dun electromazo lateral exterior así como dun motor de abalo, situados de tal xeito que reproduzan os toques tradicionais e non impidan os toques manuais.</p>
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	campanil (4)
Localización	Torre das campás - Campanil
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 48 Bordo 6 Altura do bronce 42 Peso aproximado (en quilogramos)64 kg
Fundidor	OCAMPO (ARCOS DA CONDESA)
Ano de fundición	1919
Descricion	
Fotos	24
Toques	
Conservación, mantemento	Panca para o abalo da campá. Inmobilizada.
Protección	
Propostas	
Autors da documentación	LLOP i BAYO, Francesc
Data	02-07-2014

Nombre	campanil (5)
Localización	Torre das campás - Campanil
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 49 Bordo 5 Altura do bronce 45 Peso aproximado (en quilogramos)68 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1671
Descricion	
Fotos	50
Toques	Toques automáticos de festa

Conservación, mantemento	O cepo e as asas da campá foron recubertos de fibra de vidro pintada de verde, seguramente para protexelo. A medio prazo destruirá de xeito irremediable o conxunto de madeira e ferro. Electromazo interior cos cables cortados (pero non desmontado). En 2014 o electromazo ten pintado o número 9. Está demasiado próximo á campá.
Protección	Protección xenérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para declárala Ben Moble de Interese Cultural.
Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	campanil (6)
Localización	Torre das campás - Campanil
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 50 Bordo 5 Altura do bronce 42 Peso aproximado (en quilogramos)72 kg
Fundidor	LISTE VILLANUEVA, JOSÉ (PARROQUIA DE ORAZO)
Ano de fundición	1916
Descricion	
Fotos	35
Toques	
Conservación, mantemento	O cepo e as asas da campá foron recubertos de fibra de vidro pintada de verde, seguramente para protexelo. A medio prazo destruirá de xeito irremediable o conxunto de madeira e ferro.
Protección	
Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	campanil (7)
Localización	Torre das campás - Campanil
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 75 Bordo 7 Altura do bronce 68 Peso aproximado (en quilogramos)244 kg
Fundidor	
Ano de fundición	1671
Descricion	
Fotos	68
Toques	

Conservación, mantemento	O cepo e as asas da campá foron recubertos de fibra de vidro pintada de verde, seguramente para protexelo. A medio prazo destruirá de xeito irremediable o conxunto de madeira e ferro.
Protección	
Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	Campá dos cuartos (A)
Localización	torre do relóxio
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 147 Bordo 15 Altura do bronce 110 Peso aproximado (en quilogramos)1839 kg
Fundidor	EIJSBOUTS
Ano de fundición	1990
Descricion	
Fotos	43
Toques	Cuartos do reloxo
Conservación, mantemento	A campá carece de asa badajera e xa que logo tamén de badajo, polo que soamente pode tocar mediante mazo exterior. Campá mal orientada (a cruz cara a dentro). Mazo externo por gravidade para o toque dos cuartos.
Protección	
Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Nombre	Campá das horas (B)
Localización	torre do relóxio
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 257 Bordo 178 Altura do bronce 25 Peso aproximado (en quilogramos)9828 kg
Fundidor	EIJSBOUTS
Ano de fundición	1989
Descricion	
Fotos	251
Toques	Horas do relóxio
Conservación, mantemento	
Protección	Protección xenérica ao atoparse nun BIC declarado.

Propostas	
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	08-09-2006

Información completa: [Catedral do Apóstolo Santiago - \(GALICIA\)](#)

PDF (18-04-2025)